

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Сучасні напрями історичних досліджень

Шифр та назва спеціальності

032 Історія та археологія

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Історія науки та українознавство

Кафедра

Українознавства, культурології та історії науки)

Рівень освіти

Доктор філософії

Тип дисципліни

Фахова, вибіркова

Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Дворкін Ігор Володимирович

igor.dvorkin@khp.edu.ua

Кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки

Наукові інтереси: історія музейної справи, пам'ять про Другу світову війну в Україні, сучасна українська історіографія, міжетнічні відносини

Кількість публікацій: понад 90 наукових та методичних публікацій

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

В межах курсу слухачу пропонується знайомство, вивчення і практичне застосування новітніх здобутків історичної освіти. Курс подано у вигляді кількох провідних напрямків історичної науки, які сформувались протягом останніх десятиліть. Слухачі ознайомляться з історією напрямків, прослідкують їх трансформації та появу у вітчизняній гуманітаристиці.

Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Сучасні напрями історичних досліджень» є отримання аспірантами необхідних для спеціаліста-історика знань новітніх напрямів історичних досліджень як основи формування методологічних навичок фахівця.

Цілі дисципліни:

- Розуміння основних тенденцій розвитку сучасної історичної науки, вміння аналізувати та застосовувати її здобутки у власному науковому дослідженні;
- розширення та поглиблення знань основних сучасних напрямів історичних досліджень;
- вміння застосовувати надбання гуманітарних наук, міждисциплінарних зв'язків в історичному дослідженні;
- розуміння призначення й функцій історичної науки як складової частини наукової думки і духовної культури суспільства;
- володіння методологією роботи з різними типами історичних джерел та уміння добирати, аналізувати, оцінювати і систематизувати інформацію;

– уміння з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки між соціально-економічними, політичними та етнокультурними явищами і процесами.

Формат занять

Лекції, семінарські заняття, індивідуальна робота, індивідуальне навчально-дослідне завдання, консультації. Підсумковий контроль - іспит.

Компетентності

K07. Здатність здійснювати історіографічну критику, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.

K08. Володіння основами наукового пошуку історичних джерел та здійснення їхнього аналізу, з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.

K09. Здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки. Вміння здійснювати наукові дослідження із залученням широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження із найактуальніших історичних проблем.

K10. Розуміння основних причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей історичного процесу, набуття навичок критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.

K11. Розуміння тенденцій розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхнього зв'язку з минулим досвідом. Вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Результати навчання

ПР07. Володіти методологією історіографічної критики, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.

ПР08. Знати та володіти основами наукового пошуку історичних джерел і здійснення їхнього аналізу з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.

ПР09. Демонструвати здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки, вміння здійснювати наукові дослідження із залученням широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження з найбільш актуальних історичних проблем.

ПР10. Розуміти основні причинно-наслідкові зв'язки та закономірності історичного процесу, демонструвати навички критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.

ПР11. Розуміти тенденції розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхній зв'язок з минулим досвідом. Демонструвати вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 20 год., семінарські заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Обов'язкові дисципліни, передбачені для вивчення аспірантами у 1 та 2 семестрах

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Курс передбачає лекційні заняття, що відбуваються в інтерактивній формі із обговоренням матеріалу, презентації та дискусії на семінарських заняттях, написання есе, використання сучасних напрямів історичних досліджень у власних публікаціях аспірантів.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Лекція 1. Вступ до курсу. Сучасні тенденції в гуманітаристиці.
Лекція 2. Соціальна історія.
Лекція 3. Усна історія.
Лекція 4. Історія повсякденності.
Лекція 5. Локальна історія.
Лекція 6. Гендерна історія.
Лекція 7. Дослідження історичної пам'яті.
Лекція 8. Українське націотворення у контексті теорій націй та націоналізму. Теорія модернізації. Багатоетнічна парадигма висвітлення історії України.

Теми практичних занять

Семинар 1. Сучасні тенденції в гуманітаристиці. Презентації аспірантів.
Семинар 2. Соціальна історія.
Семинар 3. Усна історія.
Семинар 4. Історія повсякденності.
Семинар 5. Локальна історія.
Семинар 6. Гендерна історія. Захист індивідуальних завдань (есе)
Семинар 7. Дослідження історичної пам'яті. Презентації проектів аспірантів.
Семинар 8. Українське націотворення у контексті теорій націй та націоналізму. Теорія модернізації. Багатоетнічна парадигма висвітлення історії України.

Теми лабораторних робіт

Не передбачені

Самостійна робота

Самостійна робота передбачає підготовку до семінарських занять, написання рефератів та історичних есе. Аспіранти можуть отримати консультації протягом усього семестру. Виступи на семінарських заняттях, підготовка письмових робіт є обов'язковими елементами отримання підсумкової оцінки за іспит.

Література та навчальні матеріали

Основна література

Верменич Я. Соціокультурний простір міста в системі вітчизняної урбаністики / Я. Верменич // Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика. - 2023. - Вип. 27. - Режим доступу: http://resource.history.org.ua/publ/Uxxs_2023_27_5
Верменич Я. В. Територіальна ідентичність українського пограниччя: історичні витоки та геополітичні впливи / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2019. – 367 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015003
Дворкін І. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни "Сучасні напрями історичних досліджень" [Електронний ресурс] : для аспірантів спеціальності 032 "Історія та археологія" / І. В. Дворкін, А. В. Харченко ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2022. – 50 с. – URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/59343>.
Методичні вказівки з навчальної дисципліни "Сучасні напрями історичних досліджень" [Електронний ресурс] : для аспірантів спец. 032 "Історія та археологія" / уклад.: І. В. Дворкін, А. В. Харченко ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2022. – 31 с. – URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/59344>.
Семергей Н. Національно-культурне відродження другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття як українське націєтворення: гносеологічний ландшафт новітньої історіографії / Н.

Семергей // Історіографічні дослідження в Україні. — 2019. — Вип. 30. — С. 338-361. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/182257>

Чорномаз Б. Усна історія України: навч. посіб. / Б. Чорномаз. – К.: Талком, 2019. – 160 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/10755>

Каганов Ю.О. Конструювання «радянської людини» (1953–1991): українська версія. Запоріжжя : Інтер-М, 2019. URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/Kahanov_Maket_1.pdf

Nikolaiets O. Historical memory about Second World War in the context of threats of government in Ukraine. Східноєвропейський історичний вісник. 2019. 11. URL: <http://eehb.dspu.edu.ua/article/view/170716>

Додаткова література

Дворкін І, Телуха С., Харченко А. Формування історичної пам'яті в підручниках з історії України: до та після Євромайдану // Сторінки історії. - 2021. – Вип. 53. URL: history-pages.kpi.ua/wp-content/uploads/2022/03/53_21.pdf

Жіноча історія як напрямок історичних досліджень: становлення феміністської методології URL: <https://genderindetail.org.ua/library/наука-i-tehnologii/zhinocha-istoriya-yak-napryamok-istorichnih-doslidzhen-stanovlennya-feministskoi-metodologii-1341034.html>

Разом на одній землі. Історія України багатокультурна. Посібник для учнів. URL: <https://www.novadoba.org.ua/library-razom-na-odnij-zemli-istoriya-ukraini-bagatokulturna-posibnik-dlya-uchniv-ua>

Український інститут національної пам'яті. Офіційний сайт. URL: <https://uinp.gov.ua/>

Dvorkin, I., Kharchenko, A., Telukha, S. The establishment of the Kharkiv Practical Technological Institute in the context of modernization // History of Science and Technology. – 2020. – №10(2). – С. 266-280. URL: <https://www.hst-journal.com/index.php/hst/article/view/424>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкове оцінювання у вигляді: робота на семінарах: 40% семестрової оцінки; самостійна робота: 40% семестрової оцінки; іспит: 20% семестрової оцінки.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Аспіранти повинні дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
17 жовтня 2023 р.

Завідувач кафедри
Олена ТВЕРИТНИКОВА

Дата погодження, підпис
17 жовтня 2023 р.

Гарант ОП
Олена ТВЕРИТНИКОВА